

provincie **HOLLAND**
ZUID

Leefomgevingstoets

Omgevingsbeleid 2020

Inhoud

1	Introductie	3
	Omgevingsvisie	3
	Vorige leefomgevingstoets	3
2	Leefomgevingstoets	4
	Leefomgevingstoetsen	4
	Monitoring leefomgeving	4
3	Effecten van beleidsverrijkingen	6
	Klimaatadaptatie	6
	Circulaire economie	9

1 Introductie

Omgevingsvisie

De provincie Zuid-Holland werkt continu aan de verbetering van haar omgevingsbeleid. Het visiedeel van het omgevingsbeleid, de Omgevingsvisie, beschrijft hoe de Zuid-Hollandse leefomgeving zich ontwikkelt en wat de provincie daar op hoofdlijnen aan wil doen. Het is een strategie voor de langere termijn. De Zuid-Hollandse Omgevingsvisie is volledig opgenomen in een digitaal systeem met de rest van het omgevingsbeleid. Hierin is het mogelijk onderdelen van het omgevingsbeleid aan te passen. Zo bestaat de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie nu nog uit ruim 70 beleidskeuzes.

Het grootste deel van de huidige aanpassingen gaat om 'cosmetische' wijzigingen. Zo worden het omgevingsbeleid en de begroting meer met elkaar in lijn gebracht, waarbij de beleidsprestaties (derde niveau in de begroting, na ambities en doelen) in de begroting en de beleidskeuzes in de Omgevingsvisie meer overeen moeten komen. Dit zorgt ook voor een aantal nieuwe namen voor beleidskeuzes, samenvoegingen van beleidskeuzes, of juist splitsingen, zonder dat er nieuw beleid geformuleerd wordt. Bovendien zijn alle beleidskeuzes in een enigszins aangepast format gegoten, eveneens zonder dat dit inhoudelijke veranderingen teweegbrengt. Het doel hiervan is het vergroten van de integraliteit en samenhang van de Omgevingsvisie.

Naast deze cosmetische wijzigingen aan de gehele visie, zijn er ook enkele inhoudelijke aanpassingen en aanvullingen. Deze hebben betrekking op de onderwerpen klimaatadaptatie en circulaire economie. Deze leefomgevingstoets focust zich op die onderdelen.

Vorige leefomgevingstoets

Bij het vaststellen van de Omgevingsvisie in het voorjaar van 2019 is er een Leefomgevingstoets uitgevoerd. Deze leefomgevingstoets diende tevens als een milieueffectrapportage zoals verplicht voor een structuurvisie onder de Wet milieubeheer als deze kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten.

De verplichting geldt ook als een structuurvisie onderdelen bevat waarvoor op grond van de Wet natuurbescherming met een Passende beoordeling uitgesloten moet worden dat er versturende effecten in Natura 2000 gebieden optreden. Voorbeelden van m.e.r.-plichtige activiteiten zijn: aanleg van autosnelwegen, aanleg, wijziging of uitbreiding van wegen, spoorwegen of binnenvaarwegen van een bepaalde lengte, realisatie van meer dan 2000 woningen, oprichting wijziging of uitbreiding van een windturbinepark (vanaf 20 turbines), thermische centrales of verbrandingsinstallaties, onttrekking van grondwater aan de bodem. Als een m.e.r.(beoordeling) bij een structuurvisie verplicht is, dan moet de uitgebreide m.e.r.-procedure doorlopen worden. Er wordt dan een milieueffectrapport opgesteld, dat tegelijk met de ontwerp omgevingsvisie ter inzage gaat en waar de Commissie voor de m.e.r. een advies over moet geven.

Deze leefomgevingstoets zal niet de status van een m.e.r.-procedure hebben, omdat de inhoudelijke wijzigingen niet dermate ingrijpend zijn dat deze als m.e.r.-plichtig kunnen worden beschouwd. Een Leefomgevingstoets met de status van een m.e.r.-procedure zal in een volgende aanpassing van het Omgevingsbeleid in 2021 worden uitgevoerd, wanneer er milieu-impact hebbende wijzigingen in het beleid zitten.

2 Leefomgevingstoets

Leefomgevingstoetsen

Deze leefomgevingstoets is een 'tussenstap' naar de leefomgevingstoets van volgend jaar, waarbij er meerdere beleidsaanpassingen plaatsvinden die naar verwachting m.e.r.-plichtig gaan zijn. Omdat de leefomgevingstoetsen ten opzichte van de autonome ontwikkeling (2030) relatief dicht bij elkaar liggen, zijn de huidige situatie en de autonome ontwikkeling niet opnieuw geanalyseerd en in kaart gebracht. Deze leefomgevingstoets is daarom dus gebaseerd op de vorige leefomgevingstoets, uitgevoerd voor de vaststelling van het omgevingsbeleid in februari 2019. De leefomgevingstoets van 2019 is [hier](#)¹ online te vinden.

Monitoring leefomgeving

Momenteel is de *monitor leefomgeving* in ontwikkeling. Het doel van de *monitor leefomgeving* is het systematisch en navolgbaar in beeld brengen van de 'staat van de leefomgeving' in Zuid-Holland. We doen dit ter ondersteuning van de beleidscyclus, waarin monitoring (samen met evaluatie) aanleiding kan geven beleid aan te passen of nieuw beleid te ontwikkelen. De monitor moet daarom structureel periodiek worden geactualiseerd.

De *monitor leefomgeving* is gericht op de daadwerkelijke ontwikkelingen 'buiten'. Dat betekent dat de nadruk ligt op *effect indicatoren* ('*outcome*') en niet op *prestatie indicatoren* ('*output*' en/of '*throughput*'). De consequentie hiervan is dat de monitor beleidsrelevante ontwikkelingen in de leefomgeving in beeld brengt, maar geen uitspraak doet over de effectiviteit, efficiency of legitimiteit van dat beleid. Het betreft *geen* beleidsevaluatie of verantwoording van ingezette middelen. De monitor biedt wel een aanknopingspunt om hierover vragen te stellen en kan aanleiding geven om middels (beleids)evaluaties verder onderzoek te doen.

Vanaf 2021 zal de *monitor leefomgeving* jaarlijks aan Provinciale Staten worden aangeboden. Gelet op de functie van de monitor (ondersteunen bij c.q. vooruitlopend op agendering) én de termijn waarop data over het voorgaande jaar over het algemeen beschikbaar komt, valt te overwegen dat in het najaar te doen. De monitor is tussentijds door eenieder via een web omgeving raadpleegbaar.

Ondanks de wisselende accenten die periodiek in het omgevingsbeleid worden aangebracht fungeert de *monitor leefomgeving* als een robuust systeem over een langere periode. De structuur van de monitor en de indicatoren sluiten aan bij de onderwerpen van het provinciale leefomgevingsbeleid. De monitor volgt dit beleid, het coalitieakkoord en de begroting echter niet één-op-één. Ten eerste omdat de monitor de staat van de leefomgeving van Zuid-Holland in beeld brengt en daarbij een zekere stabiliteit gewenst is. Op die manier worden trends en ontwikkelingen zichtbaar. Ten tweede om een duidelijk onderscheid te maken met metingen gericht op specifieke beleidsprestaties.

1 volledige url: <https://rhk.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=8f8d1cd6259a4595a5fbf7da9112adcc>

De opbouw van de *monitor leefomgeving* sluit deze aan bij de thema's van het leefomgevingsbeleid van de provincie. De uitdaging is daarbij een balans te vinden tussen voldoende brede dekking van de leefomgeving aan de ene kant en overzichtelijkheid, communicatieve waarde en (dus) een bepaalde compactheid ("In de beperking toont zich de meester"). Centraal staat het doel van het omgevingsbeleid zoals dat in de Omgevingswet is geformuleerd (artikel 1.3):

1. Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit,
- en -
2. Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

3 Effecten van beleidsverrijkingen

Zoals eerder aangegeven, vinden er twee zogenaamde beleidsverrijkingen plaats. De beleidsverrijkingen zijn in deze leefomgevingstoets beoordeeld op hun mogelijke effecten op de leefomgeving. Het zijn effecten in 2030 ten opzichte van de autonome ontwikkeling in 2030.

Hieronder worden per beleidsverrijking op hoofdlijnen de kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten besproken. In alle gevallen geldt dat de effecten van het nieuwe strategische beleid sterk afhankelijk zijn van de wijze waarop het wordt doorvertaald naar beleidsuitvoering. Ook de keuze van in te zetten instrumenten (dwingend karakter of vrijwillig karakter) en de mate waarin de provincie afhankelijk is van andere overheden of derden is bepalend voor de uiteindelijk optredende effecten. De effecten die zich uiteindelijk in de praktijk zullen voordoen moeten op basis van monitoring en evaluatie in beeld gebracht worden.

Klimaatadaptatie

De beleidswijzigingen op klimaatadaptatie voorzien vooral in het explicieter rekening houden met de risico's en gevolgen van klimaatverandering en bodemdaling. Dit wordt vermeld in de beleidskeuzes 'Waterveiligheid en wateroverlast' en 'Beperken maatschappelijke kosten door bodemdaling'. Daarnaast worden er twee geheel nieuwe beleidskeuzes aan de Omgevingsvisie toegevoegd: 'Naar een klimaatbestendig Zuid-Holland' en 'Toekomstbestendig bouwen'. Met deze beleidskeuzes krijgt klimaatadaptatie met name een meer zichtbare plaats in het provinciaal beleid en komt er extra aandacht voor een prettige, gezonde en veilige leefomgeving. Zo dienen toekomstige ontwikkelingen in toenemende mate energieneutraal, klimaatbestendig, waterrobuust, natuurinclusief en circulair te zijn. In omgevingsplannen zal rekening gehouden moeten worden met de gevolgen van de risico's van wateroverlast, overstroming, hitte en droogte.

Deze wijzigingen hebben mogelijke effecten op de leefomgeving. In het rad van de leefomgeving op de volgende pagina worden de hieronder beschreven kansen op positieve effecten (groene bollen) en risico's op negatieve effecten (rode bollen) weergegeven.

Kansen op positieve effecten

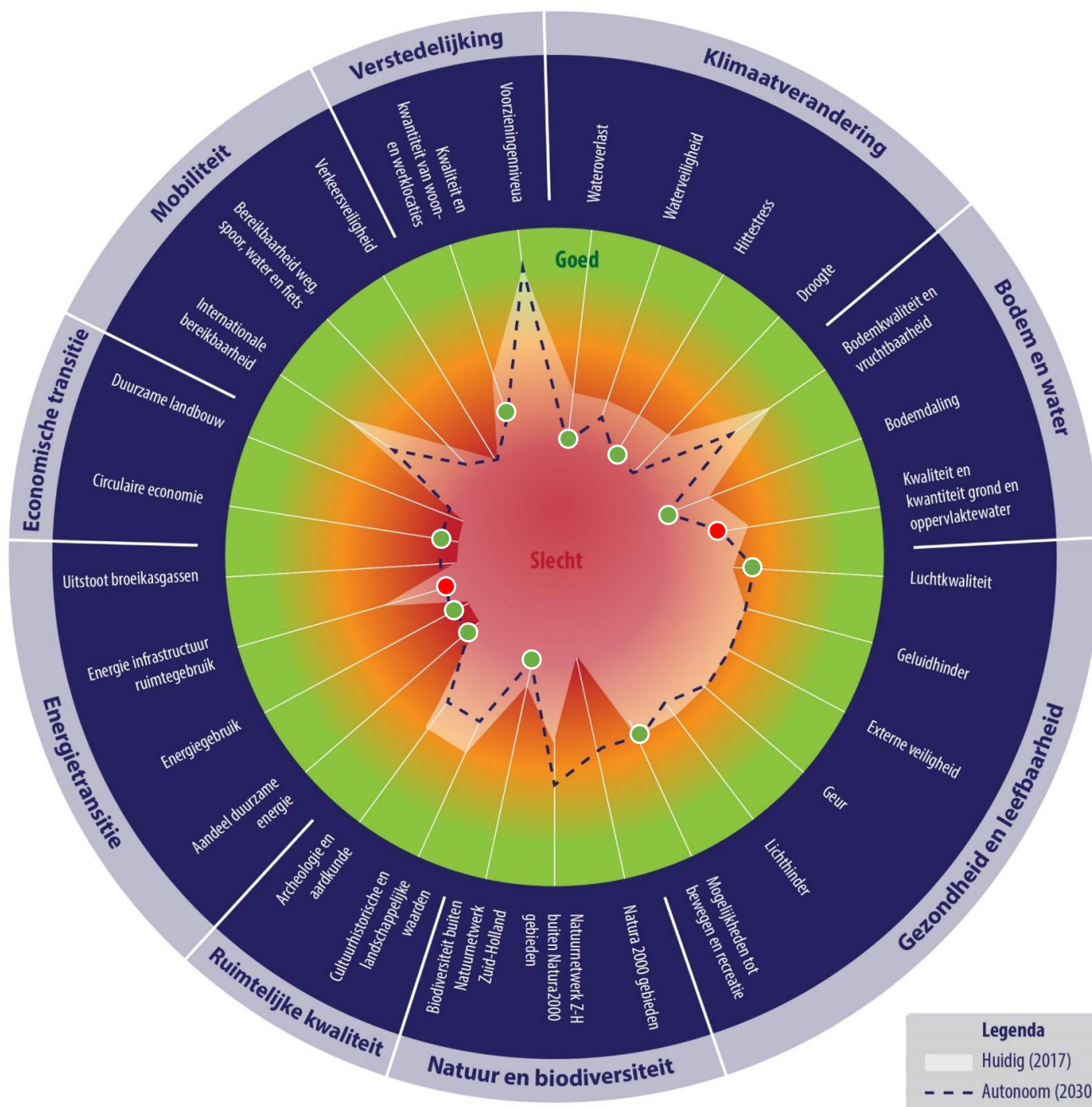
Het inrichten van de leefomgeving om de risico's op wateroverlast en hitte te mitigeren levert op die indicatoren een kans op een positief effect op. Mogelijke 'steenbreek' om hittestress tegen te gaan, samen met natuur inclusiever bouwen, biedt kansen op een positief effect op de biodiversiteit in de gebouwde omgeving. Meer rekening houden met circulariteit bij ontwikkelingen kan een positief effect op circulaire economie teweegbrengen. Als het bebouwde gebied steeds energie neutraler wordt, zal dat zorgen voor een daling van het energiegebruik en een stijging van het aandeel duurzame energie. Het opvangen van hemelwater en het beter hergebruiken van water biedt kansen op vermindering van waterverbruik en daarmee dus ook het energieverbruik.

Daarnaast brengt meer groen een aantal kansen op positieve effecten met zich mee. Zo zorgt meer groen voor meer opname van CO₂ en fijnstof, waardoor de luchtkwaliteit kan verbeteren. Ook de mogelijkheden tot bewegen en recreatie nemen toe. Ook is het aangetoond dat groen zorgt voor een betere beleving van de leefomgeving en onroerend goed meer waarde geeft. Dit biedt kansen op een betere kwaliteit van woon- en werklocaties. Verder kan het beter rekening houden met bodemdaling kansen op positieve effecten met zich mee brengen.

Risico's op negatieve effecten

Het stijgend aandeel duurzame energie levert problemen op voor de huidige energie infrastructuur, dit vraagt momenteel al om aanpassingen. Een verder stijgend aandeel duurzame energie kan de problemen voor de huidige energie infrastructuur en de benodigde ruimte hiervoor nog verder vergroten. Zo kunnen bijvoorbeeld de verschillen tussen de piek in particuliere opwekking van zonne-energie en de piek in gebruik van energie van particulieren voor problemen zorgen. Daarnaast is door meer beplanting, met name van bomen, er het risico dat de al schaarse ondergrondse ruimte nog schaarser wordt, door de grote wortels van bomen.

De kwaliteit van grond- en oppervlaktewater kan afnemen omdat door het bieden van meer gelegenheid voor hemelwater om de bodem in te vloeien, ook meer schadelijke stoffen het grond- en oppervlaktewater kunnen bereiken.

De resultaten van de beoordeling worden weergegeven in het zogenaamde 'Rad van de leefomgeving'. Het rad laat voor alle thema's en indicatoren zien hoe de kwaliteit van de leefomgeving ervoor staat. Daarbij zijn de volgende kwaliteitsniveaus toegekend:

- Provinciebreed overwegend sprake van knelpunten/problemen ('slecht').
- Provinciebreed wisselend sprake van wel en geen knelpunten/problemen of risico op knelpunten ('wisselend').
- Provinciebreed overwegend geen sprake van knelpunten/problemen ('goed').

Circulaire economie

De wijziging aan de beleidskeuze 'Het stimuleren van de transitie naar een circulair Zuid-Holland' is tweeledig. Enerzijds is er de ambitie om steviger in te zetten op circulariteit bij de eigen inkoop en aanbesteding. Daarbij kan gedacht worden aan het eigen vastgoed, maar zeker ook aan de aanleg en het beheer van provinciale wegen. Anderzijds wil de provincie haar rol verstevigen als verbindende overheidslaag om ketensamenwerking en kennisontwikkeling te bevorderen. Verdere actualisatie van beleid en regelgeving wordt nader onderzocht en zal in de toekomst tot verdere wijzigingen leiden.

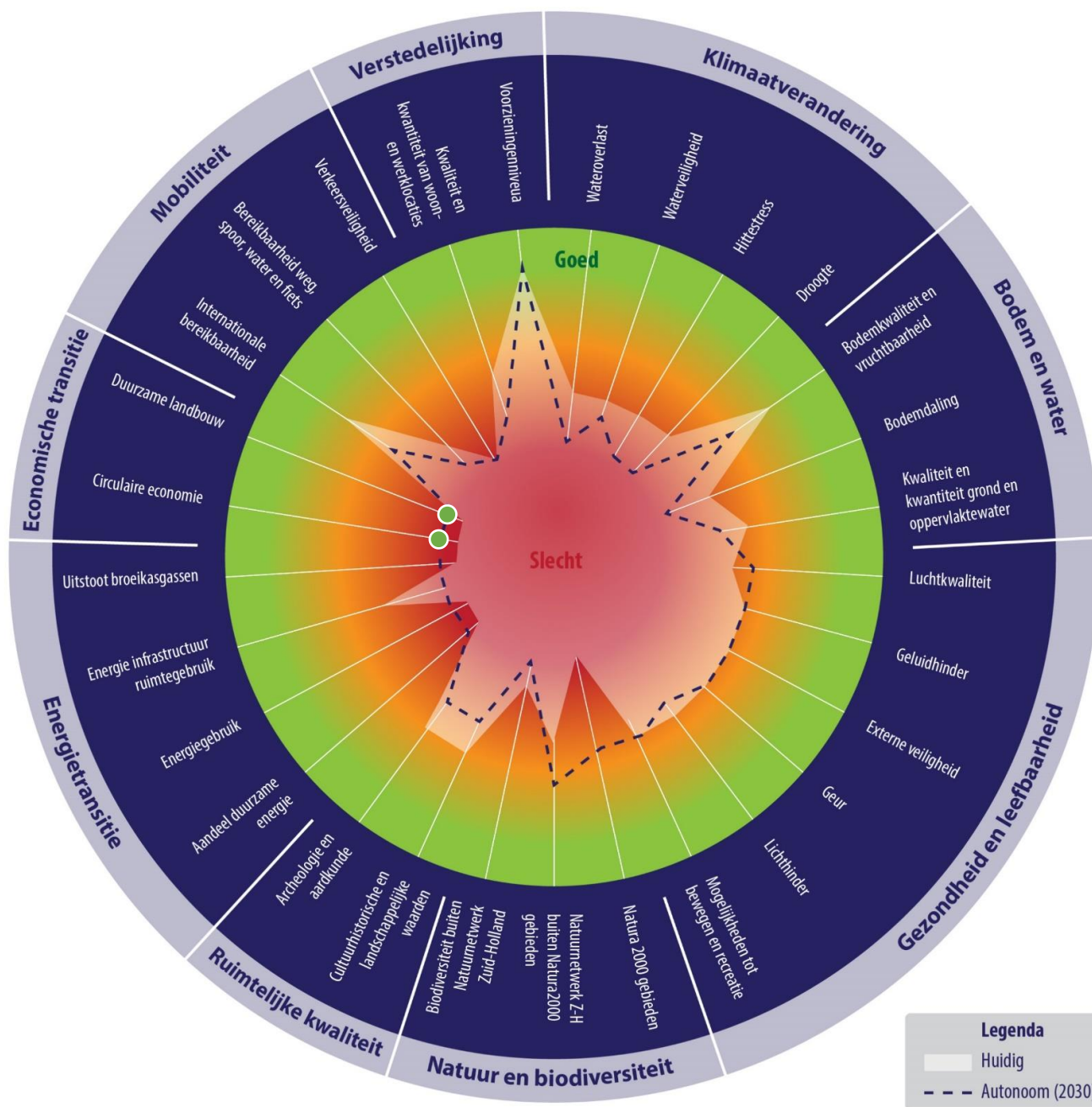
Deze wijzigingen hebben mogelijke effecten op de leefomgeving. In het rad van de leefomgeving op de volgende pagina worden de hieronder beschreven kansen op positieve effecten (groene bollen) en risico's op negatieve effecten (rode bollen) weergegeven.

Kansen op positieve effecten

De beleidskeuze richt zich op circulariteit in de landbouw en de voedselketen. Een versnellende transitie naar circulaire landbouw, circulaire greenports en een duurzamer voedselsysteem zal voor een positief effect op de duurzame landbouw zorgen. Hierdoor biedt de beleidswijziging een kans op een positief effect op deze indicator. Daarnaast zal een grotere inzet en meer aandacht voor circulariteit van de provincie Zuid-Holland kansen bieden voor positieve effecten op de circulaire economie van Zuid-Holland.

Risico's op negatieve effecten

Met de huidige wijzigingen zijn er geen directe risico's op negatieve effecten te verwachten.

De resultaten van de beoordeling worden weergegeven in het zogenaamde 'Rad van de leefomgeving'. Het rad laat voor alle thema's en indicatoren zien hoe de kwaliteit van de leefomgeving ervoor staat. Daarbij zijn de volgende kwaliteitsniveaus toegekend:

- Provinciebreed overwegend sprake van knelpunten/problemen ('slecht').
- Provinciebreed wisselend sprake van wel en geen knelpunten/problemen of risico op knelpunten ('wisselend').
- Provinciebreed overwegend geen sprake van knelpunten/problemen ('goed').